Horváth Jenő

A költő és a bárónő

Vajúdtak a hegyek, és szültek két egeret – mondhatnánk az Európai Tanács 2009. november 19-i ülése után. Arról a találkozóról van szó, amelyen az állam- és kormányfők a beavatott megfigyelőket is meglepve gyorsan egyezségre jutottak, és a belga Herman Van Rompuy-t jelölték az Európai Tanács elnökének, Catherine Ashton-t pedig az EU kül- és biztonsági politikai főképviselőjének. Az előbbi tisztséget a lisszaboni szerződés kreálta, az utóbbi megvolt már ugyan, de a szerződés jelentősen növelte viselőjének feladat- és hatáskörét. Az lisszaboni szerződést – mint ismeretes – az EU 27 tagállamának képviselői 2007. december 13-án írtak alá, az elvetélt *Alkotmányszerződés* „pótlására". Az új alapszerződés ratifikációját majdnem két év alatt „kínlódta ki" a 27 ország, s 2009. december 1-jén lép hatályba.

De ki ez a két „egér"?

Herman Van Rompuy – költő és politikus. Flamand, 62 éves, kereszténydemokrata. A miniszterelnöki székből ül át „Európa elnökének" székébe. A politikusok között ma meghökkentő, ha valaki poéta. Ráadásul Van Rompuy nem időtöltésként versel, hanem szenvedélyből. Az is szokatlan, hogy rövid, néhány soros japán versformában (haiku). Több kötetnyit jelentetett meg költői termé-séből.



Persze nem baj, ha valaki költő, ellenkezőleg. Herman Van Rompuy nem ezért „egér", hanem azért, mert nem kiemelkedő politikusi teljesítménye alapján lesz Európa első embere. Kétségtelen, hogy megállította hazájában a frankofonok és a flamandok iszapbirkózását. S azt írják róla, hogy „közvetítő alkat", az ilyen politikusokra mindig nagy szükség van az Európai Unióban. De elég-e a szóban forgó tisztséghez?

Csak rá kell nézni, látszik, hogy nem karizmatikus politikus. Erre azt mondják a támogatói, hogy Jacques Delors-nak sem volt karizmája, mégis micsoda teljesítményt nyújtott az Európai Bizottság élén (1985–1995). Igen, Delors olyan szürke bolt, mint egy banktisztviselő, a szókincse sem volt nagyobb egy néptanítóénál. A felkészültségét, a szakértelmét, az európai ügyekben való jártasságát, az Európa-ügy iránti elkötelezettségét azonban senki sem vonhatta kétségbe. És Delors mögött ott állt Franciaország és Francois Mitterrand köztársasági elnök. Európának nagy szerencséje lenne, ha kiderülne, hogy a belga költővel szembeni fenntartások csupán rosszindulatú gyanakvások, és képes a Delors-éhoz hasonló teljesítményre.

Catherine Ashton – bárónő.



Tony Blair járta ki számára a baronesseséget. Számunkra, itt a kontinensen, első hallásra kissé furcsa egy munkáspárti bárónő. Az angoloknak talán nem, és a hiperaktív miniszterelnöknek fontos volt, hogy Asthon asszony főnemesi címet kapjon, és beülhessen a lordok házába.

Lady Asthon 53 éves, okleveles közgazdász, a pártján kívül dolgozott különféle minisztériumokban, de csak közép szinten, miniszter nem volt. A külpolitikai ügyekhez semmiféle képzettséggel, semmilyen tapasztalattal sem rendelkezik; az EU kül- és biztonságpolitikai ügyeiben dettó. Soha, semmilyen funkcióban nem dolgozott e két területen.

Az Európai Parlament külügyi bizottsága és majd a parlament előtt a decemberi és januári meghallgatásokon bizonyára magabiztosan visszakérdez majd, hogy miért ne tudná megszerezni a funkciójához szükséges ismereteket és jártasságokat. Majd hangot váltva szerényen kérni fogja a parlament segítségét, hogy jó munkát végezhessen. És meg fogja ígérni az euroatyáknak – akik folyton mellőzöttnek érzik magukat az igazi döntéshozatalban –, hogy partnernek fogja tekinti őket.

Az európai szocialisták frakciója, akiknek a pártcsaládjába tartozik a bárónő Munkáspártja is, bizonyára fegyelmezett lesz, nem fognak kellemetlenkedni. Ellenben más frakciókban biztos lesznek, akik nyersen kimondják: a bárónő alkalmatlan e posztra. (Például a hajdani hatvannyolcas Daniel Cohn-Bendit, az európai zöldek frakciójának elnöke.) Mégis Lady Ashton-nak az Európai Parlament konzervatív frakcióban levő honfitársaitól kell leginkább tartania, akik régi ellenfelei, és mostanában legalább annyira magabiztosak, mint nálunk a FIDESZ: a Munkáspárt ugyanis aligha kerüli el az összeomlást a tavaszi választásokon. És bizonyára nemcsak arra fogják emlékeztetni a bárónőt, hogy elődei – Benita Ferrero-Waldner, a külkapcsolatokért és európai szomszédsági politikáért felelős biztos, valamint Javier Solana Madariaga, külügyi főképviselő – komoly külügyi tapasztalatokkal rendelkeztek, ő pedig semmilyennel.

Igaza van azoknak a kommentátoroknak, akik szerint az Európai Unió két új főtisztviselőjét a 27 ország állam-és kormányfői a legkisebb közös többszörös keresése alapján találták meg november 19-én.

Az európai egységgondolat elkötelezett hívei számára ez a választás az integráció történetének kiábrándító eseménye. Igaz, a lisszaboni szerződés alapján az unió sorsának alakulása, a továbbépítés lehetősége szerencsére nemcsak ezen a döntésen múlik. Még a személyeknél maradva, egyes élesszemű megfigyelők arra tippelnek, hogy a két új „egér" mellett különösebb erőfeszítés nélkül is megnő az Európai Bizottság elnökének, Josè Manuel Durrão Barrosonak a szerepe, s a portugál legalább a körülményekhez képest jól szolgál. (A kritikusabbak, persze, nincsenek nagy véleménnyel a második körét futó bizottsági elnökről sem.)

Az európai integráció történetének első évtizedeiben két vezető testesítette meg Európát: a tanács soros elnöke (félévenkénti rotációval) és az Európai Bizottság elnöke. Majd az amszterdami szerződés létrehozta a kül- és biztonságpolitikai főmegbízott tisztséget, most pedig a lisszaboni szerződéssel immár elnöke is lesz az Európai Tanácsnak (két és félév-



re szóló mandátummal). Vagyis – a görög mitológia parafrázisával – a liszszaboni szerződés tulajdonképpen egy quadrigát hozott létre.



És rögtön kérhetjük: miként szolgál vajon ez a quadriga? Paripák húzzák-e Európa kocsiját vagy csak lovak? Képes lesz-e úgy irányítani őket, hogy egyfelé húzzanak, és főként jó irányba? Tudja-e Európa úgy irányítani ezt a quadrigát, mint Héliosz, vagy Phaetonhoz hasonlóan szerencsétlenkedünk?

2009. november 21.